

En les seves fotografies, els personatges s'endinsen en un espai angèlic

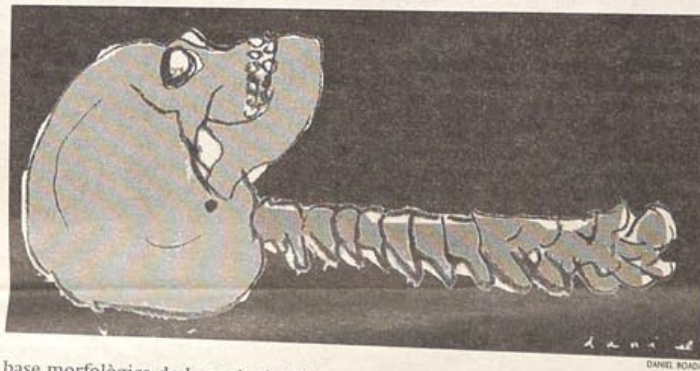
Els retrats de Pere Formiguera

JOAN PERUCHO

L'any 1986 es presentà al Museu d'Història Natural de Barcelona una exposició de fotografies de Joan Fontcuberta i Pere Formiguera, titulada *Fauna secreta*. Fou una exposició sensacional perquè aportava a la fotografia no el caràcter fantàstic, sinó també la identitat del fantàstic. Era el fantàstic. Simulava l'existència d'un naturalista, mort en circumstàncies misterioses, que catalogava els espècimens d'una fauna secreta per a nosaltres, homes del segle XX, però no per a ell, que descobria un món amb connexions amb el passat. Era un món fantàstic. Sortia la liebre marina del Delta de la Laguna, comentant el Dioscòrides, que "es un peixe algo roxo sin espinas y da de si un olor hediondo y que ofende a las mujeres preñadas". En Linneu trobem el *Vespertino Spectrum* (*Le Vampire*) i el *Pirofugus Catalanae*, que es troba a Sicília. Pere Formiguera i Joan Fontcuberta aportaren documentació i fotografies que motivaren un article meu exaltat amb elogis, i meravellat per les espècies animals descobertes pel naturalista misteriós. Aquest naturalista es deia Peter Amnensen-Hayfers i era alemany.

Aquestes documentacions dels dos fotògrafs catalans circularen per tot el món. En efecte, es trobaren a Nova York, París, Londres, Rotterdam i Sevilla. Midas Dekkers digué que, tant la ciència com l'art són reflex de la mateixa realitat. És gràcies al doctor i als seus descobridors espanyols (els catalans Joan Fontcuberta i Pere Formi-

guera) que podem admirar els reflexos confluents en la mateixa imatge. Rosario Noa, més ençà, afirma que la *cupris*, o capacitat que tenen els animals d'adoptar postures estranyes per passar desapercebuts, es dona amb una gran profusió en el món animal. Les formes dels dos fotògrafs eren possiblement producte dels seus somnis i fantasies, amb un afany de desxifrar moltes de les seves incògnites que governen la

base morfològica de la zoologia. Hi ha en això, naturalment, una mica d'ironia:

"Volen peixos marçials. És de pànic llur esguard: són la lleva d'aquest any".

Em vaig trobar Pere Formiguera mol-

tes vegades, venint de Londres o Berlín, i sempre em trobava amb un gran desplegament d'iniciatives. Nascut a Barcelona l'any 1952, és llicenciat en història de l'art per la Universitat de Barcelona. Ha realitzat nombroses exposicions de fotografies personals, i ha estat comissari d'altres. Algunes de les seves obres es troben en museus de tot el món, com el MOMA (Museu d'Art Modern de Nova York), el Fonds National d'Art Contemporain (París), San Francisco Museum of Art, el Polaroid Collection (Cambridge), Mancaes (Madrid) i el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

Ha publicat, entre d'altres, *Es diu el cos* (*Vocabulari corporal per a nens i nenes*). D'aquest llibre, Francesco Tonucci ha dit: "En la màgia d'aquestes fotografies de Pere Formiguera, cada part del cos

vint-i-set nenes i nens que han fet de models. Ho han fet amb paciència i entusiasme i, en ocasions, han estat ells mateixos que han suggerit idees per a resoldre les imatges.

"Tot ha estat retrobat en el cel", segons la cèlebre versió d'Ovidi feta per Diego de Mexia:

*"Y quizá con la boca azucarada
te tocará con su marfil
queriendo cortar la cuerda
que nos ata al mundo".*

En l'actualitat, Pere Formiguera està elaborant un llibre de fotografies amb la participació de figures importants del país. Es tracta de fer la representació seriada de rostres coneguts en la cultura, dels quals recordo particularment Antoni Tàpies, l'Anna Maria Matute, la Nina, etc. La particularitat d'aquest llibre (que, abans, segurament, es veurà en una exposició), és que els rostres es veuen amb els ulls tancats.

En els conjunts de fotografies, generalment els personatges són insolidaris els uns dels altres, em fixen com si jo fos el responsable de la mirada que els fixa, com si fos jo, simple testimoni, el qui els donés la seva imatge. Diu Hubert Hysen: "Tolerants ou intolérants, portés par le désir ou aplatis par la peur et la pitié, ils ont beau vivre, dire, suggérer ou dissimuler".

Però els personatges de Pere Formiguera tanquen els ulls. Miren l'interior de la seva ànima. Miren, segons la nomenclatura d'Eugeni d'Ors, l'espai on s'allotja el seu àngel custodi, o sigui la Vocació o el Destí. Per sota hi ha la racionalitat (o intel·ligència) o les larves genètiques (és a dir, allò que anomenem la subconsciència).

Convindria acabar totes aquestes reflexions literàries amb alguns exorcismes litúrgics, sorgits de les pàgines dedicades als àngels per Ramon Llull, en el seu llibre *Fèlix o l'Esperit de les Meravelles*. Convindria acabar amb l'*Himne de vespres de la Festa dels Sants Àngels de la Guarda*:

*"Custodes hominis Psallimus Angelos
Naturae fragili quod Paters addidit
Coelestes comites insiliantibus
Ne succumberet hostibus".*